

ZBORNÍK PRÁC ŽIAKOV NAŠEJ SŠ

2. ročník celoslovenskej literárnej súťaže *Práva detí očami detí*

Príloha časopisu Moky 3, máj 2017

ZOZNAM PRISPIEVATEĽOV

Andrej Klačanský, I. EOOS

Tomáš Durec, IV. G

Emil Hrebeň, II. G

Lubomír Kubek, I. EOOS

Matej Moravík, II. OA

Matúš Rovenský, IV. G

Kristína Ryšková, IV. G

Kristína Hamarová, II. G

Veronika Haramiová, I. EOOS

Lucia Luptáková, IV. G

Matej Magát, IV. G

Jana Podlípová, II. G

Silvia Sceranková, IV. G

Katarína Speváková, II. EOOS

Dominika Balážová, IV. G

Sabína Čaranová, II. G

Martina Havlíčková, II. OA

Dominika Hudecová, IV. G

Róbert Kováč, II. OA

Marek Sloboda, II. EOOS

Jazyková úprava:

PaedDr. Daniela Bauerová

Bratislava: 13. január 2017

Pre Moky 3: 11. máj 2017

**Téma č. 1 - Keby som bol
prezidentom sveta
Andrej Klačanský, I. EOOS,
kategória C, (Úvaha)**

Byť prezidentom je veľká zodpovednosť a náročná práca. Keby som ním bol na krátku chvíľu, čo by som zmenil alebo presadil?

Teraz budem myslieť na svoje osobné potreby. Som telesne a zrakovo postihnutý chlapec. Od narodenia som veľa cvičil, navštevoval rehabilitačné pobyty, kúpeľnú liečbu. V mojom okolí, okres Topoľčany, nie sú špeciálne zariadenia pre telesne a zrakovo postihnuté deti. Tak som s mamou veľa cestoval, mojimi druhými domovmi sa stali Bratislava, Čilistov, Kováčová, Turčianske Teplice. Do škôlky som nastúpil medzi zdravé deti. Moja mama bola stále pri mne. Neskôr som absolvoval Základnú školu v Solčanoch. Bez asistentov a chápujúcich učiteľov by som štúdium nezvládol. Prišiel výber strednej školy. Na diagnostike som bol až v Novej Bani. V Topoľčanoch nemám možnosť študovať. Na bežnej škole bez asistencie a pomoci to nezvládnem. Neposlúchajú ma nohy, ruky, oči... Tak som teraz v škole na Mokrohájskej 3

v Bratislave. Mám individuálny plán a cestujem s otcom 2-3krát do týždňa, trasa Solčany- Bratislava a späť. Je to veľmi únavné. Týždenné pobyty nevládnem, som naviazaný na rodičov.

Ako sa majú mladí postihnutí ľudia zaradiť do života? Skončia školu a čo ďalej? Doma sedieť sám je hrozná predstava! Obidvaja rodičia musia pracovať...

A čo by som presadil? Aby aj v okresných mestách sa zriadili denné zariadenia pre postihnutých. Chýbajú chránené dielne, možnosti, kde by sa ľudia s hendikepom uplatnili. Potrebujeme väčšiu pozornosť a starostlivosť od štátu. Bude naše volanie vyslyšané? Keby som bol na chvíľu prezidentom... Alebo radšej kúzelníkom?

Téma č. 1 - Keby som bol prezidentom sveta Tomáš Durec, IV. G, kategória C, vek: 22 rokov (Úvaha)

Máte právo mlčať, všetko čo poviete, môže byť použité proti vám!

Jeden zo základných paragrafov a pilierov spravodlivej a bezpečnej spoločnosti, zaisťujúci rovnosť a slobody. Prečítajte si ho ešte raz pozorne. Cítite sa bezpečnejšie? Nie? Prečo znie takto? Dalo by sa jeho znenie zmeniť a kým? „Prezidentom sveta“? Nikto taký, samozrejme, neexistuje, avšak skutočne nie je spôsob, organizácia alebo človek, schopný chrániť ženy, mužov a tých najzraniteľnejších – deti? Skutočne nevieme zabezpečiť ochranu a základné práva inou formou, ako vyššie spomínanou frázou „Držte hubu a krok!“ ?

Začnime teda základnou otázkou, kto je najzraniteľnejší? Kto sa nevie brániť? Deti! Pravda, v dnešnom svete je tu celý batalión ombudsmanov, mimovládnych organizácií a „neziskoviek“, ktoré dbajú, na to, aby aj to posledné dieťa niekde na východnom pobreží Eritrey malo adekvátne vzdelanie, zdravotnú starostlivosť a bezpečnosť. Načo teda „svetového prezidenta“? Veď odvádzajú výbornú prácu a všetky potreby detí sú zabezpečené... Nie...? A týka sa to iba krajín tretieho sveta? Ukrajina. Náš sused. Slovanský národ. Potenciálny člen EÚ. To, že na Ukrajine zúri občianska vojna, ktorá k dnešnému dňu priniesla tisíce a tisíce mŕtvych. Číslo viac ako milióna ľudí, ktorí museli opustiť svoje domovy, je známe. A detí sa to snáď netýka? Viete, koľko z nich bolo len na východe krajiny upálených zaživa? Stovky! Sme v Európe, pár kilometrov od našich hraníc, nie niekde v Afganistane. Dá sa tomu zabrániť? Samozrejme, ale kto? „Ombudsman ombudsmanov“, „ prezident sveta“? A ako?

Osobne považujem za prvý krok potrebu detailne rozanalyzovať dokumenty, zabezpečujúce mier, slobodu a bezpečnosť všetkým ľuďom –

Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a Dohovor o právach dieťaťa, nakoľko práve na deti musí byť zameraná pozornosť v najväčšom rozsahu. Ďalšou úlohou spomínaného „prezidenta“ by nesporne bolo zabezpečiť nestrannosť a rovnosť pre všetkých. Práve preto dnes máme toľko komisií, ktoré dohliadajú na práva detí a poskytujú rovnaký prístup každému núdznemu. Prečo sa potom tieto veci porušujú, keď by to malo byť práve vďaka týmto komisiám nemožné? Prevažná väčšina týchto komisií je tvorená výhradne anglosaským a germánskym obyvateľstvom, v ideálnom prípade jeden alebo dvaja Európania zo severu výbor obohacujú. Vysunuté pracoviská sú na tom podobne. Ako môže premiant zo Sorbony vedieť o bežných problémoch podvyživených detí v Mjanmarsku trpiacich maláriou? Práve tu je to správne miesto, kde by nastúpila úloha „prezidenta sveta“, ktorý by trval na heterogénnom zložení komisií a osobne by nad nimi vykonával kontrolu. Jeho právomoci by mu umožňovali odvolávať korupčníkov a sťahovať ľudí, participujúcich na obchode s „bielym mäsom“, obzvlášť s deťmi. Nie je snáď prioritou spoločnosti toto aj dnes? Odpoveď počúvame každý deň x-krát z médií. Avšak je to tak aj v skutočnosti?

„Prezident sveta“ by bol nepochybne prospešný pre práva detí. Nezabúdajme! Na území Slovenskej republiky funguje parlamentná demokracia. Zvoľte si doma svojho „prezidenta pre deti a svet“ a možno sa raz dostane aj za hranice Slovenska, Európy, tejto pologule, až na samý vrchol...

Téma č. 1 - Keby som bol prezidentom sveta
Emil Hrebeň, II. G, kategória C, vek: 16 rokov (Úvaha)

Svet môžeme deliť na veci, ktoré máme radi a na veci, ktorými opovrhujeme. Veci, ktorými opovrhujeme, nazývame problémy. A veci, s ktorými najviac nesúhlasíme, sú tie, ktoré zasahujú veci, na ktorých nám najviac záleží. Pre množstvo ľudí to najpodstatnejšie predstavujú vzťahy. A práve o nich sa v súčasnosti najviac hovorí. Neustále počúvame o problémoch. Medzi manželmi a manželkami, deťmi v škole a v rodine, atď. Na ich riešenie pravdepodobne sú nutné radikálnejšie zmeny, než na zvýšenie plátov. Pokiaľ by som mal možnosť do toho nejako zasiahnuť, tak by som urobil nasledovné:

Zmenil by som vzdelávací systém tak, aby bol individuálny, deti by sa mali triediť podľa ich osobnosti čo najdetailnejšie do tried, v ktorých by výučba bola prispôbená danému osobnostnému typu. Žiaci by tak mohli svoje záujmy a nadanie naďalej rozvíjať, pričom by mali možnosť si z ročníka na ročník meniť triedu paralelne so zmenami ich osobnosti. Žiaci by potom nemali psychologický odpor voči výučbe, a tak by pravdepodobne boli

potlačené poruchy učenia, ktoré sú možno práve psychologického pôvodu. Delenie žiakov by tiež zabraňovalo stretu vodcovských typov a ich útokov voči tým slabším a následnému zoskupovaniu sa do „tlúp“ útočiacich na žiakov, ktorí do nich nezapadajú, a tak by sa zabránilo šikane. Samozrejme, nebolo by to vždy dokonalé, hlavne pri výraznejších odchýlkach osobností, presnosť by sa však dala zvýšiť počtom typov kritérií, čím viac typov kritérií, tým viac individuálne vyučovanie bude.

Pokúsil by som sa zlepšiť situáciu v rodinách. S ňou je to však komplikovanejšie, pretože základom rodiny sú muž a žena, sú ako korene, pričom deti sú koruna stromov. Rovnako ako na rastline tak aj v rodine, bez koreňa niet koruny. V súčasnosti mnohokrát dochádza k úmrtiu koreňa – rozpadu manželstva. Jeho príčinou je, evidentne, po prvé nezávislosť žien v dôsledku príležitostí moderného sveta. Ženy už nie sú viazané na muž a môžu pracovať, študovať a živiť sa samy. Zasiahnutím do tejto oblasti by sa rodinné problémy neriešili, ľudia by to považovali za krádež slobodnej vôle. Druhý a hneď nadväzujúci dôvod sú časté hádky medzi ľuďmi vo vzťahu. A keďže žena nie je odkázaná na muž, môže ho opustiť. Hádky sú pravdepodobne spôsobené príliš rýchlym rozhodovaním sa o vzťahu, ľudia sa berú skôr, než sa úplne spoznajú. Jediné, čo by sa pre toto dalo urobiť, je asi to, že ľudia by mali na hľadanie partnerov využívať médiá, ktoré umožňujú vyhľadať partnera, aký by vám vyhovoval a poskytujú vám informácie o jeho spôsobilosti, zároveň tiež ponúkajú možnosť aktívneho posilňovania vzťahu. To by mohlo zabraňovať členom páru v negatívnom pôsobení na seba.

V tejto úvahe som ponúkol len zopár nápadov, ktoré by som z pozície pomyselného „prezidenta sveta“ urobil ja. Jeden nikdy nevie...

Téma č. 1 - Keby som bol prezidentom sveta Ľubomír Kubek, kategória C, 18 rokov (Úvaha)

Keby som bol prezidentom sveta, zvýšil by som učiteľom platy, aby menej štrajkovali a venovali sa viac deťom a učeniu.

Keby som bol prezidentom sveta, zatvoril by som teroristov do väzenia, aby bolo menej atentátov a samovražedných útočníkov, a aby ľudia nemali strach o svoje životy.

Keby som bol prezidentom sveta, zakázal by som zbrane, aby vrahovia nemali ako a čím zabíjať a ľudia by tak nezmyselne nezomierali.

Keby som bol prezidentom sveta, zaviedol by som školskú dochádzku do 18 rokov, aby bola mládež vzdelaná.

Keby som bol prezidentom sveta, dal by som rodičom viac dovolenky, aby sa viac venovali svojim deťom a trávili s nimi viac času, aby im mohli pomáhať s domácimi úlohami a mohli sa s nimi hrať.

Keby som bol prezidentom sveta, postavil by som Rómom lepšie domy, aby nežili v chatrčiach.

Keby som bol prezidentom sveta, rómskym deťom by som dal osobných asistentov; ďalej by som im dal viac peňazí, aby nemuseli kalkulovať s každým eurom.

Keby som bol prezidentom sveta, dal by som postaviť v Afrike domy, školy, škôlky, jasle a studne v blízkosti domov a dával by som pravidene chudobným potraviny, aby neumierali od hladu. Postavil by som tam nemocnice s lepším vybavením.

Keby som bol prezidentom sveta, zaviedol by som elektrické autá, aby sa neznečisťovalo ovzdušie a neotepľovala naša planéta.

Téma č. 1 - Keby som bol prezidentom sveta **Matej Moravík, II. OA, kategória C, vek: 18 rokov (Rozprávanie)**

Konečne! Utíchol predvolebný boj, utíchlo nadšenie, utíchli ovácie. Radosť z víťazstva nahradil v mojej mysli i v srdci pocit veľkej zodpovednosti, obavy, ba skoro až strach. Veď svet je dnes nejednotný, plný nenávisť, zbytočnej bolesti a ja chcem zmierniť toto utrpenie. Nesmiem sa uspokojiť s málom a s hláseniami od spravodajcov, ale na vlastné oči sa musím presvedčiť, aký je svet, ktorý mi dal dôveru.

Ako to zvládnuť? Už som vytvoril tím spolupracovníkov, vládu z múdrych ľudí, empatických k druhým. Počas prvého roka mojej funkcie chcem prejsť všetky kontinenty, aby som videl a vedel, kde a ako pomáhať. A tak teda do práce!

Som prezident sveta! Uvedomujem si, že svet odo mňa očakáva veľa. Naše lietadlo opúšťa hlavné mesto sveta a vznáša sa ponad Himaláje. Pristávame v obrovskom veľkomeste v Indii. Nechcem sa skrývať v aute a počúvať úradníkov, ale idem s tímom medzi ľudí, aby som videl, čo treba naprávať, ako pomôcť. Stred mesta je výstavný, ale na jeho okraji sa mi zrak zastavuje na biednych chatrčiach, na davoch chudobných ľudí, no hlavne na deťoch. Krásnych, ale špinavých a vychudnutých. Na deťoch, ktoré so smutnými očami naťahujú ruky k okoloidúcim, alebo sa hrabú v kope odpadkov spolu so psami. Môj tím všetko dokumentuje, poradcovia už spracúvajú možné riešenia a pomoc. Treba pomôcť hlavne deťom - umožniť im vzdelanie! Pre opustené deti a siroty zriadiť domovy, aby nadobudli zručnosti pre budúce povolanie a v budúcnosti viedli dôstojnejší život. Veď

tieto deti nevedia, čo je detstvo! Treba zaistiť prácu aj pre biedne vrstvy. Je taký stav aj inde v krajine? Indickí predstavitelia tvrdia, že áno. Prvou mojou úlohou je teda pomôcť deťom, vytrhnúť ich z otrockej práce v továrňach, z biedy, dať im poznať šťastné detstvo.

Lietadlo sa vznáša ďalej. Ponad Stredozemné more mierime do Afriky. Táto obrovská zem volá po zmierení rôznych kmeňov, ktoré neustále vedú vojny medzi sebou, hašteria sa o územia i pre vieru a navzájom sa zabíjajú. Preto sa ako prezident sveta musím usilovať, aby tu zavládol mier. Africkými krajinami sa túľajú deti, ženy bez domova, bez cieľa, bez perspektívy do budúcnosti. Ak by tu zavládol pokoj a peniaze sa použili na rozvoj, táto krásna krajina by sa zmenila na šťastný domov pre všetkých. Všetko je zaznačené, zapísané. Ešte v lietadle sa robia plány, čo a ako ďalej urobiť.

Pred nami je ďalší svetadiel- Amerika. Mohol by som byť spokojný so stavom v týchto krajinách, ale Amerika je zem obrovská, osídlená množstvom rás, národností, vierovyznaní – veď ju osídľoval celý svet. Aký je tu problém? Čo treba naprávať? Asi rasovú nenávisť, hoci už nie je taká výrazná ako v minulých storočiach, keď Indiáni a černosi boli podradné rasy. Nesmiem dopustiť, aby pre rasové a náboženské nezhody vybuchovali bomby, zomierali ľudia.

Čaká nás dlhý let do vzdialenej Austrálie. Tento najmenší svetadiel bol najneskôr osídlený a dosiaľ má obrovské plochy úplne prázdnych území. Musím sa pozastaviť nad tým, ako pomôcť pôvodným obyvateľom – Aborigénom, ktorí sú aj v súčasnosti kočovníci a nové obyvateľstvo ich vytláča do nehostinných oblastí. Našou úlohou bude zistiť ich počet, ako žijú, ich zdravotný stav a vzdelanie.

Čaká nás ešte Európa. Tento starý kontinent je asi najpokojnejší, ak neberieme do úvahy veľké nebezpečenstvo vzrastajúceho užívania drog a alkoholu, najmä, žiaľ, mladými ľuďmi. Treba riešiť i náboženské nezhody medzi prisťahovalcami a domácim obyvateľstvom, treba pozatýkať všetkých drogových dílerov, aby neohrozovali predovšetkým deti a mládež. Musím venovať viac pozornosti zdravotníctvu, ktoré je v niektorých európskych krajinách na slabej úrovni, napríklad v prístupe a starostlivosti o postihnuté deti i dospelých.

Je toho predo mnou veľa. Zvládnem to? Musím veriť, že áno! Som na začiatku cesty, ale každý začiatok má pokračovanie. Mojim cieľom je šťastnejší svet bez vojen, utrpenia, hladu, ...

Téma č. 1 - Keby som bol prezidentom sveta
Matúš Rovenský, IV. G, kategória C, vek: 19 rokov (Úvaha)

Keby som mal také možnosti, aby som mohol zmeniť beh dejín (a „prezidentom sveta“ by som pritom vôbec nemusel byť), zmenil by som v prvom rade spôsob, akým je postavený súčasný ekonomický systém. Inštitúcie, ktoré sa majú starať o rovnováhu v ponuke a dopyte, o ako-tak spravodlivé delenie hmotných a nehmotných statkov, si túto úlohu plnia svojiským spôsobom. Medzinárodný menový fond napríklad používa systém „niečo za niečo“ – do afrických štátov prináša zavodňovacie systémy, ale vyberá za to tak úroky, ako aj záväzky pripustiť voľnú činnosť koncernov v týchto krajinách. Ak sa v takomto postupe bude pokračovať, výsledkom bude nástup absolútneho konzumizmu. A ak budú všetci ľudia bezhranične konzumovať, každý sa bude snažiť zobrať si z „koláča“ zdrojov maximum – podľa hesla: „Konzumuj – a nenechaj ostatných konzumovať!“ Vojny nevznikajú kvôli kultúrnym stretom, ale kvôli bojom o materiálne statky; náboženstvo, národnosť, to sú len geniálne využiteľné zásterky. Príkladom sú etnické zrážky na juhu Kirgizska v júni 2010, kedy Kirgizi zabili za 4 dni 3 600 Uzbekov. Svetová verejnosť mlčala – lebo Kirgizsko nemá ropné zdroje. Len denná tlač ako uzbecký denník *Iščanč* priniesla objektívne články, ktoré zhrnuli situáciu tak, že išlo o provokáciu kirgizskej ultrapravic (strana Ata-Žurt) proti uzbeckým klanom, považovaným za konkurenciu.

Keby som bol prezidentom sveta, riadil by som sa heslom: „Ži a nechaj žiť.“ Ak politickým systémom v mojej krajine je liberálna demokracia, to ešte neznamená, že je vhodná pre všetkých. Afganistan je takisto klanovou spoločnosťou ako Kirgizsko; keď klany v r. 2014 rozhodli, že prezidentom bude Ghání, bolo to treba rešpektovať. Južné klany podporujú Taliban, kým severné stredoprávu Severnú alianciu, ktorá takisto zvyčajne používa teroristické metódy, no najmä v boji proti Talibanu. Afganistan nikdy nemal demokratické zriadenie, a preto sa to azda ani nikdy nezrealizuje. Mimochodom, čo znamená terminus technicus „liberálna demokracia“? Liberalizmus hovorí o individualistickom prístupe, kým demokracia znamená, že každý člen spoločnosti by mal venovať svoju energiu najskôr záujmom spoločnosti, a až potom tým svojim – egoistickým. Moja sloboda sa končí tam, kde sa začína sloboda môjho blížneho. Jeden nemenovaný poslanec Národnej rady SR žiadal v roku 2012, aby drogovu závislosť dostávali „čistý“ heroín. To by znamenalo slobodu zabiť svojho blížneho. To isté sa vzťahuje na záujmy nátlakových skupín. Vždy by človek mal najskôr myslieť na svoje okolie. My tu možno budeme 70, možno 100 rokov. Dúfajme však, že svet tu naozaj, ako predpovedajú astronómovia, bude a vydrží byť ešte najmenej 5 miliárd rokov.

Téma č. 1 - Keby som bola prezidentkou sveta
Kristína Ryšková, IV. OA, kategória C, vek: 20 rokov (Úvaha)

Každý na svete by mal mať právo žiť pekný a plnohodnotný život. No nie vždy má každý také šťastie, že môže mať dobrý život. Nikto z nás si svoj osud nevyberá.

Dieťa by malo mať svojich rodičov, svoj domov, a všetko, čo by mu robilo len radosť a rozžiarilo by mu svetielka v očiach. Ale, mnohé deti také šťastie nemajú. Pýtame sa, prečo to tak je? Prečo nemôže mať v živote každý šťastie? Na tieto otázky nikto nevie odpovedať, pretože každý má svoj osud iný a každý má aj inú svoju cestu. Keby som mohla, každému dieťaťu by som dopriala aspoň lásku rodičov a pocit domova, pretože si myslím, že niekedy je to len to jediné, čo človek potrebuje v daných situáciách. Mnohé deti v rôznych chudobných krajinách, keď sa ráno zobudia, nemajú niekedy ani len pohár vody. Niekedy, ani len ten pohár nemajú za celý deň. Keby som to mohla zmeniť, nariadila by som, aby každé dieťa malo nárok aspoň na základné potreby. Mnohí ľudia, ktorí majú všetko, na čo si zmyslia, si tieto veci vôbec nevážia, nevedia, akú majú hodnotu a nie sú si vôbec týchto vecí vedomí. My, žiaci, nemáme záujem chodiť do školy, učiť sa, i keď všetky vhodné podmienky a možnosti na vzdelávanie máme! Kým by sme sa mali učiť, radšej chodíme von s kamarátmi, alebo len tak doma ležíme a pozeráme televíziu. Prečo? Prečo sa takto správame a nič si nevážime? Pretože máme všetkého veľmi veľa! Deti, ktoré nemajú na vzdelávanie podmienky, alebo majú nejaké postihnutie, sú radi, keď sa môžu naučiť základné veci, ako je čítať, písať a počítať. Je to smutné! Smutné je taktiež, keď sa deti stávajú sirotami. Veď každý by mal mať nárok na to, aby videl svoje dieťa rásť, aby videl, ako jeho dieťa spraví prvé kroky, ako skončí základnú školu, strednú... Keď dieťa stratí obidvoch rodičov, nemá ho kto viesť, nemá mu kto poradiť v jeho životných situáciách a nemá mu kto ukázať, ako sa v živote treba správať. Človek začne pociťovať pocit samoty, a nevie, akou cestou sa má vybrať, ako má reagovať na dané situácie. Mnohokrát si človek v takýchto momentoch vyberá nie tie najlepšie cesty...

Malo by to byť tak, že človek by mal cítiť lásku od rodičov a ich podporu! Lenže niektoré veci, čo sú zariadené osudom, nejdú zmeniť. Každý človek musí žiť taký život, aký mu je daný. Ale každý má predsa právo a nejakú šancu, aby svoj osud aspoň nejakým činom zmenil...

**Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa spolupáchatelom zla
Kristína Hamarová, II. G, kategória C, vek: 18 rokov (Úvaha)**

Zamýšľame sa niekedy nad tým, čo je to vlastne šikana?

Sú 3 typy ľudí. Prvá kategória sú tí, ktorí boli alebo sú šikanovaní. Druhá kategória sú tí, čo sa boja zasiahnuť do šikany, aby neboli aj oni šikanovaní. A na záver sú tí, čo šikanujú.

Byť šikanovaným znamená stávať sa korisťou kategórie č. 3 = ľudí, ktorí chcú byť zaujímaví. Chcú si vybudovať rešpekt pred ostatnými, aby im nikto nemohol ublížiť. Pocit, ktorý prežíva každý, kto je alebo bol šikanovaný, je veľmi ťažko popísať.

Je to pocit bezcennosti. Si neustále ponížený, nemôžeš si vyjadriť svoj názor, lebo ťa ľudia vysmejú, robia si z teba žarty, čím strácaš aj tú poslednú odvážnosť sa vyjadriť, aj tú poslednú snahu sa rozvíjať a dosiahnuť svoje ciele. Máš neustále pocit, že si len obrovská nula. Nula oproti ľuďom, ktorým slúžiš ako hračka, keď aktuálne nemajú čo robiť. Bojíš sa, aby ťa fyzicky nenapadli, aby ti už neublížovali. Ocitneš sa v jednom začarovanom kruhu, z ktorého sa nevieš dostať von. A prečo? Pretože pokiaľ vyhladáš pomoc, tak ti budú o to viac znepríjemňovať život.

Šikanované sú spravidla osoby slabšie, menej informované či akokoľvek výraznejšie odlišné od zvyšku spoločnosti. Sú ľudia, ktorí nie sú šikanovaní, ale zároveň ani nebránia šikanovaniu, a to len z jedného dôvodu, zo strachu, aby sa oni sami nestali šikanovanými.

Jednotlivci, ktorí šikanujú, obvykle sú niekým podporovaní. Pokiaľ sa jedná o celú skupinku, ktorá šikanuje, tak spravidla sa členovia podporujú a prevláda medzi nimi akási súťaživosť, ktorý z nich vie najviac zosmiešniť šikanovaného.

Z osobných skúseností viem, že ten, ktorý šikanuje, je vnútorne iný, ako sa javí navonok. Pokiaľ niekto, pred kým má rešpekt, zasiahne do jeho najcitlivejšieho bodu pred ostatnými, stáva sa zraniteľným a prestane šikanovať, pretože prestane cítiť potrebu sa vyvyšovať nad ostatnými.

**Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa spolupáchatelom zla
Názov príbehu - The Bully Chronicles
Veronika Haramiová, I. EOOS, kategória C, vek: 16 rokov (Rozprávanie)**

Príbeh šikany sa v každom prípade začína tým, že istý člen spoločnosti sa odlišuje od ostatných, ktorým sa nepozdáva, nezaľubuje. Komunita síce vyžaduje od každého, aby splňal náležitosti normálnosti a jej pravidlá, teda aby sa nevynímala. Nie každý si stojí za cieľom seberealizácie, nie

každý nájde samého seba. Niektorým sa „darí“, samým nepútajúc a nezhrmažďujúc okolo seba rozruch, iba nasledovať vodcu (populárneho človeka), ktorý im zaistí bezpečnú a neškodnú pozíciu. Príde mi to tak, že všetci títo všední a totožní ľudia ešte nevedia, kto sú, a spôsobmi, ako sú vydieranie, podpichovanie, urážanie, spolčovanie sa proti bezbrannej koristi, si ako keby vydobýjali pomoc od svojej obete, ktorá väčšinou je z nich tá najobzretnejšia a najpremyslenejšia v tom, že pozerá dopredu bez výhrad. Cieľom ako keby bolo vyplkanie sa a vyrozprávanie obete, všetkých tých jej nepochopených dôvodov, pre ktoré si myslí, že ju evidentne šikanujú. Nedobrovoľne sa dávi vo veciach nijako s ňou nesúvisiacich, bráni sa, no nič akoby nefunguje...

Riešenie by nemalo ľakať pozornosť okoloidúcich, privolávať obecenstvo a publikum, to, snáď, majme na mysli, ľudia! Sme to my, v týchto mimotelových konaniach, prekračujúci hranice, keď sa správame k druhým horšie, než poľovníci k zverine? Nesťahujeme síce z kože, ale zato ubližujeme vlastnej povesti, keď škrtíme hrtan obetí, aby vykašľali tajomstvo, na ktoré by každý mal prísť vlastnou cestou a časovaním... Strachom si predsa nikoho nezískate! Len z čestného konania a spolupráce plynie ovocie a chlieb! Strasiete síce z protismeru ľudí vám na ceste blokujúcich, no ak to tak vnímate, neviem kam to s vami povedie... Sú vám tam v ceste na to, aby ste sa im vyspovedali, nechali sa nimi usmrdiť, nechali si od nich poradiť, nechali sa naučiť rozoznať klamára a podvodníka. Ľudia nás majú posúvať a utešovať, nie vykoľajovať a burcovať, a preto je nevyhnutné byť od nich o niečo múdrejší a vedieť, koho poslúchnuť a prijať, koho odmietnuť. I keď z otázky plynie odpoveď, z ponuky plynie voľba, z myšlienky plynie čin. Akými sa ukážeme, takých zástancov si privedieme. No a preto aj na prekážky nesmieme ísť neľudsky a grobiansky. Ak mi kameň stojí v ceste, poviem mu o prostredí, ktoré je pre neho stvorené, kde podmienky na jeho rozvoj sú vhodnejšie a tým ho nechám žiť. Či mne sa potom oplatí, keď cesta sa mi kopaním do druhých uvoľní? Moja reputácia tým vzrastie?

I keď otázka jedna mi tu stále zostáva: „Kam sa to vlastne žienim?“ Že všetky prekážky s ľahkosťou zneškodním, že aj môj pôvod sa nezdá byť prírodný, ale umelý, ako regenerujúca sa látka, nepožadujúca city, ktorá nikoho nepotrebuje na svoje nabaľovanie ega? Toto majú byť tie prekrásne spomienky na šťastné detstvo? Sledujúc, ako morálka sveta upadá, človek hľadá východisko z tohto reťazca... Tlač potrebuje okolo seba neporiadok, aby poetické písanie o biede a zúfalstve malo z čoho žiť. Všetci si za tým stojíme, lebo potom by z nás vraj nik nebol. Pripravujeme sa akože na ešte horšiu, workoholickú etapu vývoja – na dospelosť, na nezávislosť. Je to

smutné a na plač, že chladní a cynickí „ľudia“ si stále myslia, že sme plní chýb.

Ak pociťujeme povinnosť k dôstojnosti a k láske, ich liečivé a hojivé schopnosti musíme rozdávať ďalej. Sme vari aj pomníka hodný, ak umrieme? Ale tyrani (šikanéri) si povedia, že aspoň ich obeť už túto vec (krutej reality) budú mať za sebou, budú mať väčšie predpoklady, aby všetko dokázali zvládnuť s ich krehkou no stabilnou súcitnosťou a nezdôvodniteľnou a nezvratnou empatiou v každej situácii. Nakoniec sa títo ľudia vynájdu pri zaťahovaní ostatných do svojich problémov, s dobrým úmyslom, keď každý dobrovoľný, dobrosrdečný čin je na osoh, pri vytváraní dobrých vzťahov, ktoré znášajú prosperitu sociálnych sietí v prítomných chvíľach, naživo. Nie odoslanými správami, ale stávkami (výzvami). I keby každý čakal, že zostanú po tomto zážitku hlboko dotknutí nedôverčivosťou, tak záhada sa tým viac zapletie. No komu by to vydržalo? A kto by sa zásadovo držal kurzu v napredovaní? Občas sa nezdá, že títo ľudia tak konajú, aby ich to viac ubilo a posilnilo, zložilo, no aj znova na nohy postavilo, keď niekto na blízku volá o pomoc. No na konci sa prekvapeniu nevyhneme, keď už ľudia modernizujú aj seba, s tým, že aj doba vzrastá... S nádejou, že snáď vekom sa raz všetci uvedomia a poddajú kolobehu dobrého vychádzania so svojimi blížnymi...

Šikanované deti potrebujú byť povšimnuté, nie ignorované a ďalej ich trápenie v rečiach rozširované. Treba to ubíjanie a uzatváranie sa do seba včas zastaviť! A nenechať ich viac sa hrbiť a demonštrovať vlastné slabosti! Nech sa netieni vlastnou úzkosťou obzor! Vyrovnajte ho a nechajte nazrieť mu do vašej tváre s dobrým úmyslom, aby vedel, že stále je tu svetielko nádeje, i keď nie všetci máme ten istý názor! Zdvihnite oči ešte vyššie a on to zopakuje, vie, že vám to musí ukázať, že sa nemýlite a vy musíte preto podať na súde tie najlepšie argumenty. Síce slnko je len žiarivá hviezda, ale čo ostatné hviezdy noci? Prečo len táto svetlú oblohu drží a v noci vzdáva česť jej menším nasledovníkom? Lebo ich motivuje a tu ide o priamy príklad toho, ako vyrovnáť hlavu a presvedčiť sa o tom, že nejde o podvod. Pomôcť síce nedokáže jedna osoba, ale smiete ho nechať sa vám otvoriť a pripraviť ho na to, že vždy k vám môže prísť o rady, že ste tu pre neho, kedykoľvek. "No mater what." Vyventilovať a vypratať neporiadok nahromadený na jeho nevinnom svedomí. Obete potrebujú dôveru a lásku, na ktorú treba mať čas a harmonický stav mysle, ktorá podrží tú druhú, v momentoch, keď nik iný nemá záujem to ovplyvniť a zmeniť v dobro, iba to sledovať cez mikroskopické oko, cez ktoré sa to zdá ešte fajn. Ako vysávač, zbierajúci úlomky z miesta činu, na ktorých hlasy spravodlivosti nemajú na výhru. Je isté, že nie všetci máme nejaký cieľ, ako zo seba striasť to zlo. Niektoré obeť sú utláčané do kúta, chcú sa vypariť, byť celkom neviditeľné

a pomlčať o všetkom. A to je tá najhoršia možnosť, ako to môže skončiť, ak sa nestane, že niekto zasiahne a neobráni svojho „priateľa“. Pretože školský poriadok nezahŕňa niečo, ako nesympatickosť a neriešiteľné konflikty. Lebo osobné „dôvody“ na nenávisť a nepriateľstvo netoleruje a nerešpektuje etický kódex. Ak sa potom cítime nepríjemne, rázne sa od toho odosobníme a zamestnáme sa inou problematikou. Akou je napríklad – Čo trápi niekoho, na kom mi záleží, koho si chcem udržať a koho chcem pozbierať do poslednej puzzle, aby obraz odzrkadľoval celú jeho významnosť? Aby sme lepšie pochopili život nášho priateľa, aby sme si dokázali, že až tak nám verí, keď sa s niečím takým s nami podelil. Jeho skompletizovaná dočasná pravda môže byť zatiaľ len v rozmeroch A5, ale i tak je lepšie vstrebávať ju po menších nádielkach, než vyčkať do staroby, kedy už nie je možné si pamätať každú odžitú a zapísanú poznámku v denníku. Každý je precitlivý na niečo iné, nie každý vlastní submisívnu a manipulatívnu osobu, ktorú chyti do pasce len rovnocenný protihráč (v zmysle, že nehrá podľa pravidiel, ako hriešnik v jeho plavidle, ktorý v medzinárodných vodách nemá žiadnu moc, ale i tak nám káže kormidlovať i cez neprehliadnutelnú noc). Kebyže si stále stojíme za názorom, že každý drastický zážitok, ktorý si odijeme, má ten istý následok a zásah na nás, ako mi potom vysvetlite placebo efekt? Placebo efekt, zdroj falošného šťastia, ktorý zoberie ľuďom ich najdôležitejšiu časť svedomia, a to hlbokú myšlienku talentu a zmyslu. Už nebude tak prefilozofovaný, lebo z toho nič nevychádza, iba ďalšia bezradnosť, keď nepremýšľa a nechá sa iba kolísať v pocitoch blaha a vyrovnanosti, tak je najpravdepodobnejšie šťastnejší. Ale je to len tým, že si to podvedome domýšľa, i keď myšlienky žiadne v hlave nestvára... Už mu nikdy nevrátia jeho samého. Zástupca nepľnoletého zrazu nepotrebuje trestať a napomínať obeť (svojho potomka), lebo jeho povyšujúci sa rovesník na ňom skúša originálnejšiu taktiku, neoprávnené fyzické ale aj kyber napádania. Technika 21. storočia, ktorou sa dá sprevádzať vzťah medzi vyvíjajúcimi sa stvoreniami v rovnakom veku, so spoločnou podobnosťou. V čom sa líšia, ak sa nedokážu zhodnúť, a takto sa k sebe správajú? Jedna časť zaťato a bezohľadne dáva vedieť o svojom hneve a znútorňom prežívaní, zatiaľ čo druhá časť sa napäto uhýba a jačí, i keď žiadnu ranu zatiaľ neschytila. Ale asi vie, akú silu do toho bitkár dáva, podľa tónu hlasitosti a dôrazu na tvrdé vyhrážky, v nádeji, že príjemca to vezme tak, ako si to jeho adresár predstavuje. I keď nikto nie je viac, nikto nie je menej, každý sa snaží byť, a byť bytosťou hodnotou. Čo tým ale získa? Obdiv? Úpadok v konkurencii? Či zanedbanú ambicióznosť detí, snívajúcich o tom, že sa raz stanú kópiou svojho idola? Nikdy nie je jasné, čo bude nasledovať, nikdy úplne neporozumieme tomu, čo sa stalo. Nič nedokážeme do detailu načrtnúť a nič, čo si prečítame, si presne

nezapamätáme. Len to, čo si prajeme, si aj uložíme, len to, čo v nás vyvolá záujem, nás rozviniee.

Sme prefíkaní ako potkany, už väčšími neskáču do pascí, hlad ich posilnil a dehydratácia fantazmagórií vytvorila dokonalú predstavu sledu deja... Naplňujúc sa našimi anorektickými výstupmi a scénami, nikým nepovšimnutí, lebo všetko sa dá zamaskovať, všetko sa dá odľahčiť a na všetko sa dá pozerat' s impertinenciou, bezcitnosťou, úplne bez výčítiek. Ľudia s ľahostajnosťou využívajú racionalizmus pre vlastné objasnenie (vo svoj prospech) si toho, uspokojenia seba. Zahodia to za hlavu (ako štandardnú a bezvýznamnú príhodu dňa), no čo tí ostatní, prizerajúci sa? Čo tí, ktorí sú otočení chrbtom od znechutenia? Kto im to vysvetlí, ak sa to neskôr dozvedia? Kto ich vykúpi a kto ich donúti reagovať na tyrana? Zapadnú do kolónky psychológie, obranného mechanizmu.

Myslím že sentimentalita v oboch prípadoch urobila a urobí svoje. Tyran („Bully“) vzdoruje tým, že druhým dáva za vinu. Obeť sa uprie na seba, nepovie na rovinu, mlčí, lebo sa jej zdá, že by to mohlo byť ešte horšie, a že žalovanie by to mohlo zhoršiť! Šíkana, jej príbeh, kompozícia dramatického príbehu, ho nevedomky donúti rozhodnúť sa... Úbohá psychika obetí! Sebanenávišť, sebaľútosť, sebazraniteľnosť... Až nakoniec, sebađeštrukcia. Obeť preskočí etapu. Sebapoškodzovanie (pomalá samovražda). Vrhne sa hneď na samovoľný akt s úmyslom zakončiť život svoj. *Suicadere* – *sebazabiť (Espanol)*. Vlastné zavinenie konca. Nie zriedkavé. A občas skôr prirodzené a jasné, ak sa objasní, čo viedlo osobu pristúpiť až na niečo takéto. I keď všetci budú vraviť, že to býval pozitívne zmyšľajúci a usmievajúci študent, kto by vám už povedal pravdu? Kto poniesie niečo také ako celoživotnú ťarchu? Nik! Predsa to nie je naša vec, každý máme dosť svojich problémov a hriechov, za ktoré si máme odpykať svoj „trest“.

No ak sa neprizná osoba, ktorá dlhodobo nútila obeť zahrabávať sa pod piesok, ako pštros väznený v presýpacích hodinách, ako úlovky vkladané do pytliakových klietok, tak páchatel'mi sú v tomto bode VŠETCI, KTORÍ VIDELI, POČULI A VEDELI.

Kiežby sa všetko dalo ešte zachrániť! Kiežby...

Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa spolupáchatel'om zla
Lucia Luptáková, IV. G, kategória C, vek: 20 rokov (Úvaha)

Školské lavice neprinášajú vždy radosť z priateľstiev nadobudnutých na pôde školy. Mnoho detí však, čo je ešte horšie, nenachádza podporu zo strany učiteľov, i keď sú možno účastní týchto nepríjemností, s ktorými sa musia dennodenne konfrontovať žiaci či študenti všetkých druhov škôl...

Šikanovanie ako také sa častokrát prejavuje i u zamestnancov a ich zamestnávateľov, teda prináša mnoho neriešiteľných sporov. Toto súperenie boja o prvenstvo a preukazovanie menejcenného zaobchádzania so slabšími osobami, sa stáva stále smutnejším fenoménom dnešnej doby.

Je to len o nevíšimavosti, alebo je to skôr nevysvetliteľné tajomstvo, o ktorom sa radšej nehovorí? Žiaľ, je to tak, šikana sa stáva nielen častejším, ale väčšinou i stupňujúco sa drsnejším spôsobom prejavu nadradenosti či podradenosti niektorých jednotlivcov.

Ale prečo trpia práve určití jedinci? Možno ich nazvať i vybranou skupinou žiakov, ktorí majú „predpoklady“ byť šikanovanými, keď sa preukážu niečím zraniteľným? A čím to vlastne je, podľa čoho sa určuje, kto bude, či naopak nebude šikanovaný? Existuje na to nejaká matematická tabuľka, ktorá by mohla pomôcť predísť samotnej šikane? Keby existovala, mohlo by sa zabrániť tejto ukrutnej a mnohokrát i detinskej tyranii! No však opak je pravdou! Súperenie o prvenstvo medzi individuami sa začína prejavovať naozaj už od útleho veku. Áno je to tak, pomaly aby už aj batofatá závideli jedno druhému a šikanovali sa navzájom! Môže to byť prehnaná obava, ale naozaj s opodstatnenou myšlienkou. Preto by sa deti mali viesť a vychovávať už od ich najútlejšieho obdobia k vzájomnej súdržnosti a spolupatričnosti! Ako sa hovorí, opak je pravdou s populárnou myšlienkou - „Pravidlá sú tu preto, aby sa porušovali.“ Práve preto by sme mali byť skutočne ostrážití, všímať si nielen tých, ktorí sú vždy na výslni! Práve preto by sme sa mali zaujímať viac o tých, ktorí sedia blízko nás a sú úplne sami, schúlení v kľbku a možno si v kútiku duše myslia: Prial by som si, keby sa o mňa aspoň raz v živote niekto zaujímal...

Čo urobiť? Aby sa tomu predišlo, alebo aspoň, aby sa zmenšila frekvencia či intenzita tohto násilného či slovného obťažovania? My by sme nemali byť nevíšimaví, i keď možno sami nie sme a nikdy sme neboli súčasťou tohto začarovaného kruhu! Nebudme ľahostajní voči našim spolužiakom, spolupracovníkom, vari možno vlastným priateľom! Predstavme si samých seba v pozícii šikanovanej osoby. Odmyslime si všetky predsudky, čo si o nás druhí pomyslia, ak sa zastaneme možno tých najslabších v našom okolí. My tomuto násiliu môžeme zabrániť! Avšak smutnou pravdou je, že i v prírode si zvieratá niekedy lepšie pomáhajú ako ľudské pokolenie.

Bojujme za práva tých najslabších, nemajme strach sa ich zastať, aj keby nám samotným sa malo ublížiť. Bojujme predovšetkým za humánnejšie spôsoby nakladania s tým najcennejším darom, akým je ľudský život! Naša identita sa tým neovplyvní, nikto nás za to neodsúdi, práve naopak budeme mať pocit istoty. Preto nehájme nespravodlivosť, ale podporujme spravodlivosť nevinných a tých, o ktorých častokrát neprejaví záujem nikto!

Tento solidárny prístup si snáď zapamätajú do konca života a možno im tým aj ich samotný život zachránime!

Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa spolupáchatelom zla Matej Magát, IV. G, kategória C, vek: 20 rokov (Úvaha)

V dnešnej dobe často počúvame či čítame v novinách alebo prostredníctvom televízie o mnohých formách zla, či už v podobe nepokojov, alebo páchania kriminálnej činnosti... Najprv si musíme zadefinovať, čo to vlastne je ZLO? Je to nejaká neznáma entita? Sú to určití ľudia? Je to stav?

Väčšine ľudí pri položení týchto otázok napadnú spoločenské problémy, aj keď vo väčšine prípadov sa nám zdajú byť správy o nich príliš vzdialené na to, aby sme sa s nimi zapodievali. A tak sa tvárime, že sa nás netýkajú, ale je to správne?

Keď sa náhodou niečo stane v našom okolí, tak je zrazu každý prekvapený. Žiaľ aj vtedy každý zatvára oči, ale prečo? Vari sa problémy vyriešia, keď sa každý od nich odvráti? Pre príklad. Keď sa na Slovensku povie o probléme hladu ľudí v Afrike, tak skoro vždy sa strhne vášnivá debata o tomto probléme, niekedy sa naozaj zrodia naozaj aj dobré a inovatívne nápady. Ale zvyčajne sa táto debata zvrtnie do nadávania na tento svet, na politikov, alebo popripade na globálne otepľovanie... Ľudia v týchto chvíľach chytia takú zlosť, že by boli schopní ísť cez mŕtvolu, aby nastolili spravodlivosť... Ale ja sa pýtam, prečo nejdeme vtedy na verejnosť a nepovieme to tam, bojíme sa? Čoho? Že nás ostatní vysmejú? Vtedy je častou výhovorkou, že človek sám nič nezmôže, že ako jednotlivci sme príliš slabí na to, aby sme niečo zmenili.

Keby sme boli dostatočne sebakritickí, tak by nás jazyky boleli pri takýchto týchto argumentoch. Pretože by sme si mali uvedomiť, že je síce pravda, že jednotlivci nič v tomto svete nezmôžu, ale kto nám bráni zjednotiť sa a vyriešiť hlad a iné problémy? Nielen problémy Afriky, ale aj iných kontinentov! Ved' aj naše európske ústavy nám zaručujú slobodu zhromažďovania sa.

Potom nastupuje ešte jedna výhovorka: My máme dosť svojich problémov, naši mladí ľudia nemajú prácu, nemajú morálne hodnoty, snažíme sa vyriešiť otázku národnostných menšín, atď., atď. ... Toto je veľká pravda... Pozrime sa teda na seba, ako sa staviame k nepravostiam na doma - Slovensku? Pozrime sa ešte hlbšie, do našich samosprávnych krajov, a potom do okrskov, do bydlísk, a nakoniec do našich panelákov a domov, všade natrafíme na tie samé výhovorky, prečo?

Podme na to trochu zodpovednejšie, začnime od seba od našich rodín, lebo kde inde obyčajný človek môže viac dobra alebo viac zla spraviť, ako vo svojej vlastnej rodine? A ktorá spoločnosť prosperuje viac, ako tá, v ktorej funguje tradičný, rodinný model. Samozrejme, nie každá rodina musí fungovať. Ale vtedy, keď sú na blízku ďalšie rodiny, môžu pomôcť tejto rodine vyrovnať sa s jej problémami. Budujme vzájomné vzťahy, nebudme si navzájom ľahostajní!

Lebo keď si nebudeme ľahostajní navzájom, tak sa jeden za druhého budeme vedieť hoci aj pobiť a žiadna mocnosť nám nebude vedieť robiť tak ľahko zle. A preto vás vyzývam spojme sa! Zlo nevnímajme hlavne cez svoje problémy, naučme sa myslieť na problémy druhých!

Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa spolupáchatelom zla Jana Podlipová, II. G, kategória C, vek: 17 rokov (Úvaha)

Šikana je fyzické i psychické týranie detí. Najčastejšia sa šikana vyskytuje na základných školách, kde staršie deti napádajú tie mladšie, alebo sa vysmievať za hendikep, výzor, či sociálne pomery, prenasledujú ich kvôli peniazom, kradnú im desiate a podobne...

Myslím si, že deti, ktoré toto robia, si vynucujú pozornosť, majú potrebu sa vyvyšovať a niečo si potrebujú dokázať, napríklad to, že sú niečo viac ako tí, ktorých šikajú. Niekedy sú to deti, ktorým sa rodičia nevenujú a týmto spôsobom si vybíjajú zlosť. Alebo vyrastajú v zlom prostredí. Najhoršie na tom je, že sa na to každý z nás len prizera, čím to nepriamo i podporuje. A nikto s tým nič nerobí, pretože sa všetci boja. Všetci, ktorí sa na to len prizerajú a nič nerobia, sú na tej istej úrovni, ako tí, čo šikajú. Sú rovnako zbabelí! Nie je zlé, ak pomôžeme slabšiemu, slabší človek potrebuje, aby sa ho niekto zastal!

Ale viem, že spravodlivosť existuje a každému sa raz všetko vráti. Možno v inej podobe, ale jedného dňa určite...

Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa spolupáchatelom zla Silvia Sceranková, IV. OA, kategória C, vek: 18 rokov (Rozprávanie)

Na svete je veľa zla, ale aj dobra. Ľudia väčšinou robia zlé veci, ako napríklad mladí ľudia šikajú deti, ktoré sú zo slabších pomerov, alebo nie sú také ako oni.

Aj ja poznám pár príbehov so šikanou. V mojej škole bolo isté dievča, ktorému sa stala jedna nehoda, o ktorej radšej pomlčím. To dievča

nevedelo, prečo je šikanované. Keď išla po chodbe, každý jej nadával do „špín“, alebo ešte aj horšie. Robili jej zle, ale nikto jej nepomohol a aj najlepšia kamarátka ju začala šikanovať. Dievča nechcelo chodiť kvôli tomu do školy a jej mama to nechápala... Neskôr sa dozvedela o šikane jej dcéry, tak to išla riešiť do školy. Ale šikana neprestala. Dievča sa po čase zosypalo a prestalo chodiť do školy, lebo to už nezvládalo. Bola sama na svoj problém, ale aj na tú bolesť, čo jej robili ostatní. A to len kvôli tomu, že svojej rodine o tej „nehode“ nepovedala, lebo sa bála čo sa bude diať. Po pár mesiacoch sa nakoniec dostala na psychiatriu, lebo sa pokúsila zobrať si život, a to len kvôli tomu, že ľudia jej ublížili. Ale jeden človek jej ublížil natoľko, že to bude nosiť v hlave doživotne. Po mesiaci sa dostala z nemocnice a začala nový život, ale už v inom meste a v novej škole. Jej mama si našla robotu na druhej strane Slovenska a dievča zapísala do novej školy. To, čo sa dievčaťu stalo, v novom meste nikto nevedel. Jeden deň prišla za mamou so slovami: „Mami prepáč, že som ti to nepovedala... Ale nechcela som, aby si sa aj ty trápila.“ „Moja malá, veď dobre vieš, že mne môžeš povedať všetko, čo ťa trápí, inak ti nebudem vedieť pomôcť.“ Dievča sa zamyslelo a rozplakalo. „Pred pol rokom ma z našej školy jeden chalan ... znásilnil!“ Viac už nedokázala povedať. Jej mama sa zrútila. Po pár mesiacoch sa to všetko zistilo a ten, kto ju znásilnil, bol časom potrestaný. Dievčine to už však nepomohlo. Bude to mať v hlave do konca života a jazva na ruke jej tam tiež ostane. Uvedomila si, že nemala celý čas mlčať! Mala sa s tým priznať! V novom meste už žila pár rokov. Začalo sa jej dariť, dostala sa na strednú. Našla si nové kamarátky a aj priateľa, ktorý jej pomáha.

Berme si z toho príklad a nerobme zlo. To dievča mohlo skončiť horšie a niektorí sa kvôli šikane aj zabijú a to je zbytočne vyhasnutý život!

Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa spolupáchatelom zla Katarína Speváková, II. EOOS, kategória C, vek: 19 rokov (Úvaha)

Šikana je slovo ktoré počúvame neustále. Ale prečo je to tak? Pretože ľudia to dovolili. Ľudia dovolili, aby sa na niekom páchalo zlo. Aby sa niekto iný druhému vysmieval. Ten, kto by s tým mohol niečo urobiť, s tým nikdy nič nerobí...

V školách sú to napríklad učitelia. Často hovoria o porozumení, pochopení a vychádzaní so svojimi spolužiakmi. Ale ak tomu tak nie je a namiesto toho sa deti jeden druhému posmievať, alebo si zle robia, alebo nebodaj sa medzi sebou bijú, tak niekde nastala chyba v systéme. Alebo zlyhali v niečom rodičia, čo sa výchovy týka. Pretože veľa vecí si deti prinesú z domu. Čo vidia doma, to robia aj inde.

Ale prečo sa niekto posmieva tomu druhému? Nieкто by povedal, že je to istá forma závidia. Ty nemáš mobil ako ja. Moji rodičia si môžu dovoliť mi kúpiť kabelku za 500 € ale tebe tvoji nie. A preto si menej ako JA!...

Ja to vidím nejako takto. Tiež som si tým prešla. Šikanou... Ale mne sa neposmievali ani tak preto, že som nemala veci, ako niektoré dievčatá. Skôr preto, že som telesne postihnutá. Aspoň to bol podľa všetkého najväčší dôvod, prečo mi robili zle. Keď som bola malá, ignorovala som to, skrátka som si to nevšímala. Hoci som často po nociach plakávala, prečo som iná ako ostatné deti. Ale tak čo iné som mohla vtedy spraviť? Ako som rástla, prestalo ma to trápiť úplne. Hoci sa našli výnimky. Občas do mňa rýpali, namiesto toho, aby mi dali pokoj. A ja nie som ten typ ľudí, čo si nechajú od niekoho skákať po hlave. Jednoducho som im povedala svoje. A takto sa to opakovalo neustále. Hoci som chodila za učiteľkami, že mi deti robia zle, nikto to nikto neriešil. Povedali: Sú to deti. A tým bola vec vybavená. Ale ja som sa aj tak nenechala. Nenechám si ničieť sebavedomie, život a nervy tým, že ma bude ponižovať a rozkazovať mi niekto, kto je o 1 - 2 roky mladší odo mňa!

Uznávam, občas mi praskli nervy a neraz to skončilo aj bitkou. S tým že ja som tú bitku vyhrala. ☺ Jednoducho dostali facku, alebo tak podobne. A bolo mi jedno, či je to dievča alebo chalan. Jednoducho, to tak bolo.

Téma č. 3 – Mama, otec – a čo deti?

Dominika Balážová, IV. G, kategória C, vek: 19 rokov (Rozprávanie)

Ako to už býva tak ani v tejto rodine rodinné vzťahy nevydržali.

„Môžem s tebou hovoriť?“ opýtala sa Nikol svojho partnera.

„No?!“ odpovedal partner.

„Štve ma že nikdy nie si doma, vieš vôbec, ako vyzerajú naše deti?“ povedala naštvane .

„Viem. A prestaň, vieš, že chcem byť s vami.“

„Nebol si tu, dva týždne som ťa nevidela!“

„Tak prepáč, že zarábam!“

„Ty že zarábaš? Beháš len za milenkami, myslíš, že som na hlavu padnutá?“

„Hej, myslím, pretože toto sú konšpiračné teórie! Žiadnu milenkku nemám!“

„Tak čo potom, čo sa deje?“ opýtala sa zúfalo.

„Proste máme dve nevládnuteľné deti. Potrebujem ventiláciu. A preto si potrebujem občas vyhodiť z kopýtka.“

„Aha, mladý pán sa fláka po žúroch a kašle na rodinu!“

„Boha, mám tridsať, a čo teraz?!“ povedal namosúrene.

„Takže náš vzťah a manželstvo bol pre tebe danajský dar?!“

„Prestaň vyťahovať somariny, som proste party boy!“
„Obľetujú ťa tam babenky!“
„A keby len babenky, moja!“ povedal ostro. „Už nemá zmysel to tajiť, chcem sa rozviesť!“
„Robíš si srandu?“
„A deti budú u mňa!“ povedal on.
„Ty nie si normálny! Tebe ich v živote neprisúdia! Myslíš si, že ich prisúdia ožranovi?“ dodala.
„Tak rozvod!“ odišiel a tresol dverami.
Deti všetko počuli nechápali, čo sa medzi rodičmi deje. Obe sedeli na posteliach v izbe a plakali. Ako tento príbeh dopadne?

Téma č. 3 – Mama, otec – a čo deti? **Sabína Čaranová, II. G kategória C, vek: 18 rokov (Rozprávanie)**

V dnešnej dobe je stále viac a viac rozvodov. Je to civilizačný problém dnešnej spoločnosti. Až 40% manželstiev končí rozvodom. Myslím si, že je to zapríčinené zlyhávaním komunikácie. Manželia stále pracujú nemajú čas na seba a častokrát ani na deti. Z tohto dôvodu dochádza k častým sporom. Medzi ďalšie veľmi časté dôvody patrí nedôvera, zatajovanie skutočností a, samozrejme, nevery, ktoré môžeme vidieť či už v seriáloch, alebo v šoubiznise, kde nám prezentujú, že je to úplne normálne.

Ja som osobne veľkým odporcom rozvodov, podľa mňa sa dajú problémy v manželstve riešiť aj inak ako pred súdom. Týmto trpia hlavne deti. Existuje množstvo lepších spôsobov riešenia problémov napr. mediácia, ktorá je obzvlášť vhodná na riešenie rodinných sporov. Rozvod patrí k najzávažnejším zásahom do psychiky, s akými sa človek v živote môže stretnúť, a ktoré si, žiaľ, spôsobuje sám... U väčšiny ľudí je sprevádzaný životnou krízou a citovým utrpením. Mnoho dospelých si od rozvodu sľubuje aj niečo pozitívne, napr. ukončenie vzájomného trápenia a začiatok spokojnejšieho života. Málokedy to takto vidia deti. Rozvod si zväčša neprajú, neželajú a obávajú sa ho. Znamená pre nich rozpad domova a stratu rodičov.

Poznám jednu rodinu, ktorá zažila rozvod. Ako inak, zapríčinený neverou, v tomto prípade manželky. Manželia spolu vychovávali dve deti. V harmonickom manželstve žili 10 rokov. Po desiatich rokoch sa navzájom odcudzili. Žena mala problémy v práci, obaja veľa pracovali, muž si ju nevšimal tak ako kedysi, hlavne, keď to potrebovala. A tak ho podviedla s riaditeľom firmy, v ktorej pracovala. Podvádzala ho niekoľko mesiacov. Všetko vyvrcholilo v momente, keď si ho žena vzala domov a spala s ním

v ich spoločnej manželskej posteli. To bola posledná kvapka. Jej syn bol dlho traumatizovaný z tohto zážitku. Po spoločnom zvažovaní sa manželvia zhodli na rozvode. Jeden na druhého pri rozvodovom konaní hádzali špinu. Začali ťahanice o majetok a o deti. Deti mali v hlave chaos, nevedeli, kam vlastne patria a komu majú hovoriť tati. Či tomu mužovi, alebo vlastnému otcovi. Deťom sa v škole zhoršil prospech, pretože sa v škole nevedeli sústrediť. Ešte pred súdnym pojednávaním manžel odišiel do Bruselu a po návrate sa snažil so ženou opäť porozprávať, snažil sa jej odpustiť. Nakoniec neprišiel ani na rozvodové konanie...

Rodina je to najdôležitejšie, čo v dnešnom svete človek má, a preto, ak príde k rozvodu, mali by sa hľadať konštruktívne riešenia, manželvia by si mali vzájomne odpustiť, rešpektovať sa a hľadať porozumenie!

Téma č. 3 – Mama, otec – a čo deti?

Martina Havlíčková, II. OA; kategória C, vek: 18 rokov (Úvaha)

Mama, otec a deti. Pekný obraz rodiny, no nebýva to vždy tak. Keď počujem číslo 40, tak si predstavím štyridsať detí idúcich po rozkvitnutej lúke. Pravda je, že 40 predstavuje percento našej rozvodovosti. Je to dosť vysoké číslo, hlavne v priebehu pätnástich rokov.

Nechápem to a asi to ani nepochopím. Páry bezhlavo vstupujú do manželstva, pričom sa vôbec nepoznajú. Dôvodom býva väčšinou len banalita a nie neriešiteľný problém. Mali by sa lepšie spoznať a až potom môžu hovoriť o manželskom zväzku. O čo horšie je, že v niektorých manželstvách to neprežívajú len manželvia, ale aj ich potomkovia, ich deti. Tieto deti sú často smutné, nesústredené a cítia sa, ako keby ich niekto zradil. Veľa detí, či už hocikde na svete, alebo na Slovensku, zažíva podobnú situáciu. Ani sa nedajú spočítať hektolitry slz a množstvo vyrieknutých výčitiek. Deti by nemali žiť v stálom strese a neistote. Možno by nebolo odveci vypočuť si ich názory a postrehy k danému problému. Detská predstavivosť a úprimnosť nemá problém riešiť prekážky. Dokonca by som povedala, že dieťa je schopné donútiť popremýšľať rodičov nad týmto radikálnym rozhodnutým.

Môj názor je, že odpustenie a porozumenie dokáže ešte viac manželstvo zoceliť tak, že prekoná aj tú najväčšiu prekážku. Tak vás prosím, neprehliadajte názory detí. Koľko ráz je hlas jedného človeka silnejší, než hlas celého davu.

Téma č. 3 – Mama, otec – a čo deti?
Dominika Hudcová, IV. G, kategória C, vek: 19 rokov (Úvaha)

Niektoré rodiny majú taký problém, že riešia problémy pred deťmi. Potom sa stáva to, že deti sú z toho smutné, trápia sa, mlčia a nevedia spávať, lebo sa trápia čo sa deje u nich doma. Veľa problémov vzniká preto, že si rodičia nerozumejú, majú problémy v práci, a potom veľakrát vzniká nervozita a napätie. Keď nastanú nejaké problémy, rodičia by sa mali porozprávať osamote a nezaťažovať s tým deti, lebo podľa mňa, deti si majú užívať detstvo, hrať sa s kamarátmi, pozeráť rozprávky a rozvíjať svoje znalosti, zdatnosti na nejakých krúžkoch, tanečných a mať nejaké záujmy, aby sa nestalo to, že sedia doma, nudia sa, nič sa im nechce, sú znechutení... Niektoré deti si vybijajú svoju zlosť na iných deťoch a začínú šikanovať spolužiakov, ostatné deti v škole, škôlke a myslia si o sebe, že môžu všetko. Nemám to rada, lebo deti by si mali navzájom pomáhať, hrať sa...a nie šikanovať jeden druhého! Veľakrát sa stane aj to, že deti si chcú vybiť zlosť, ktorú prežívajú doma tým, že začínú chodiť poza školu, alebo začínú užívať návykové látky, a potom majú takú pamäť ako ja ☺. Ja odmietam návykové látky, alkohol a iné a určite, keď budem mať dieťa, budem sa s ním veľa rozprávať, aby vedelo, čo je dobré a čo zlé, kto je skutočný kamarát a kto nie...

Mojim deťom sa budem snažiť vysvetliť veľa vecí a chcem, aby vedeli, že keď druhí urobia niečo zlé, oni to nemusia urobiť tiež. Možno teraz vyznievam, že si to predstavujem veľmi ľahko, ale tak to nie je! Aj napriek zložitosti doby to nevzdám a budem sa snažiť z mojich detí vychovať slušných ľudí.

Téma č. 3 – Mama, otec – a čo deti?
Róbert Kováč, II. OA, kategória C, vek: 23 rokov (Rozprávanie)

Stáva sa, že sa rodičia rozídu, a pritom sa detí nikto nepýta na ich názor.

Osobne som sa stretol už s takýmto problémom. Na našej ulici býva môj veľmi dobrý kamarát. Poznal som ho od malička. Dokonca som poznal od narodenia aj jeho brata. Každý deň sme sa spolu hrali, vymýšľali sme rôzne hry a zabávali sme sa. Boli to naozaj dobrí chlapi. Ich rodičia boli fakt skvelí. Tvorili úžasnú rodinu. Nevie, prečo sa vlastne rozišli. Dôvod mi je známy. No situácia bola nezvratná. Keď sa ich rodičia rozhodli rozísť, museli sa aj presťahovať. A to tak, že každý rodič si vezme k sebe jedno dieťa. No toto sa súrodencom nepáčilo, a tak s plačom a hnevom ostali u matky.

No a pre mňa to skončilo tak, že som prišiel o veľmi dobrých až najlepších kamarátov.

Téma č. 3 – Mama, otec – a čo deti?

Marek Sloboda, II. EOOS, kategória C, vek: 17 rokov (Rozprávanie)

Rodina. To sú otec, mama a samozrejme deti. Keď sa muž a žena berú, sľubujú si vernosť v dobrom aj v zlom. V dobrom, teda, keď sa darí, ide všetko ľahko, každý je spokojný a šťastný. Ale keď sa prestane dariť a nastanú problémy, vtedy sa začínajú hádky, ukáže sa, aký je vzťah silný. No a keď sa to stále opakuje a zhoršuje, vedie to veľakrát k rozvodu. Lebo dospelí si myslia, že to situáciu vyrieši. A kde ostali deti a ich názor? Ich sa to netýka?

Sám som ešte dieťa a verte, že mi prekáža, keď sa moji rodičia hádajú. Vtedy by som to chcel dať do poriadku a hneď vyriešiť. Rodičia sa nehádajú často, veľakrát sa len tak doberajú, ale stane sa, že niečo riešia. Mamina mi vraví, že občas si potrebujú s ocinom presadiť každý svoj názor a kompromis sa hľadá ťažšie. No vždy to dobre dopadne. Viem, že ma majú obidvaja radi a ľúbia sa navzájom. Často ich počujem ako si to hovoria a sú na seba milí.

No aj ich vzťah prešiel krízou a vypadalo to na rozvod. Mal som 12 rokov a nechápal som úplne všetkému a hlavne som nevedel, prečo? Prestali sa ľubiť? Nieкто niekomu ublížil? Podviedol nieкто nieкого? Keďže som bol dieťa, rodičia sa ma snažili z toho vynechať. No ja som vedel, že sa niečo deje. Mamina plakala, často sa hádali, ocino občas nespál doma. Potom som započul slovo rozvod. Bol som sklamaný, smutný, nahnevaný, zmätený. Vtedy by som obidvoch najradšej zbil, aby vedeli ako veľmi ma to bolí na srdci. Napriek tomu mi obidvaja hovorili, že ma ľúbia. Nevedel som si vysvetliť, čo sa vlastne deje. Myslel som na to každý deň a prial som si, aby sa to nestalo, a aby sa rodičia už konečne prestali hádať. Najhoršie bolo pre mňa rozhodnúť sa pre jedného z nich. Lúbim ich obidvoch rovnako. Rozhodol som sa, že to budem riešiť. Dlho som sa rozprával s maminou a pýtal sa na to, prečo ocka prestala ľubiť a ocka, prečo prestal ľubiť mamu. Snažil som sa, aby sme čas trávili všetci spoločne. Postupom času sa moji rodičia začali spolu viac smiať, boli na seba milí a viete čo sa stalo? Išli sme na spoločnú dovolenku a potom ocino stiahol žiadosť o rozvod.

Od vtedy žijeme spolu šťastne a veselo. Ocino a mamina si na seba nájdu viac času bezo mňa. Spolu sa všetci veľa nasmejeme. Vypadá to ako rozprávka s dobrým koncom a ja som rád, že vďaka mne.

Nezabúdam však na to, ako som sa cítil a mal strach, že sa moji rodičia rozvedú. Lebo rozvod sa týka celej rodiny, nie len dospelých. Najviac pri ňom trpia deti.

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

Téma č. 1 - Keby som bol prezidentom sveta

Matej Moravík

1. miesto

Tomáš Durec / 2. miesto

Andrej Klačanský

3. miesto

Téma č. 2 – Kto mlčí, keď sa deje zlo, stáva sa

spolupáchatelom zla

Katarína Speváková

1. miesto

Veronika Haramiová

2. miesto

Silvia Sceranková

3. miesto

Téma č. 3 – Mama, otec – a čo deti?

Marek Sloboda

1. miesto

Dominika Balážová

2. miesto

Sabína Čaranová

3. miesto

O PRAVIDLÁCH SÚŤAŽE

Druhý ročník celoslovenskej literárnej súťaže Práva detí očami detí bol vyhlásený Radou pre práva dieťaťa Slovenskej Republiky, Fakultou masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave a s podporou spoločnosti ASBIS SK, s.r.o. Bratislava. Súťaž prebieha pod záštitou prezidenta SR Andreja Kisku. Súťaž sa v troch súťažných témach v rámci troch súťažných kategórií. Žiaci našej školy sa zapojili v kategórii C/SŠ) **v rámci 1. ročníka školského kola**

**SPOJENÁ ŠKOLA
MOKROHÁJSKA 3
BRATISLAVA**

**šk. rok 2016/2017
Vydané - 13. januára 2017
Ako príloha časopisu
Moky 3 - 11. máj 2017**